

ΘΕΜΑΤΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟ ΤΟ ΝΕΟ «ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΩ», ΔΙΑΒΕΒΑΙΩΝΕΙ ΤΟ ΥΠΕΝ - ΟΙ ΤΕΣΣΕΡΙΣ ΕΚΚΡΕΜΟΤΗΤΕΣ

Μπορεί να έχει διαρρεύσει μεγάλο μέρος του οδηγού του νέου προγράμματος «Εξοικονόμηση κατ' οίκον», αλλά απομένουν ακόμη σημαντικές λεπτομέρειες και επιλογές να γίνουν. Και μπορεί όλοι να λένε ότι «είναι θέμα ημερών» ή να ρωτούν την κυβέρνηση «γιατί δεν το ανακοινώνετε;», αλλά η πραγματικότητα, όπως τουλάχιστον παρουσιάζεται από τους αρμοδίους υπηρεσιακούς παράγοντες, δεν είναι ακριβώς έτσι. Και με αυτά ως αφορμή, η Greenagenda σε ρεπορτάζ του Θοδωρή Καραουλάνη καταγράφει τις «ειδήσεις» για το χρονοδιάγραμμα και τις εκκρεμότητες, που έβγαλε η εκδήλωση του ΠΣΥΠΕΝΕΠ (Πανελλήνιος Σύλλογος Πιστοποιημένων Ενεργειακών Επιθεωρητών) στην Αθήνα, σε μια κατάμεστη από μηχανικούς αίθουσα. Μιλώντας για το «νέο εξοικονομώ», η Προϊσταμένη του τομέα Ενέργειας της Επιτελικής Δομής ΕΣΠΑ του Υπουργείου ΠΕΝ, Ιωάννα Νίκου, με απλά λόγια ενημέρωσε ότι η έκδοση του προγράμματος είναι θέμα εβδομάδων. «Δεν θα βγει στις επόμενες δύο εβδομάδες, αλλά δεν θα πάρει και μήνα», όπως σημείωσε χαρακτηριστικά. Διαβεβαίωσε ότι ο οδηγός είναι «σχεδόν έτοιμος», οπότε αναμένεται στις αρχές Ιανουαρίου. Βέβαια, η απάντησή της ήρθε μετά από πολλές ερωτήσεις και πιέσεις, οπότε δεν μπορούμε να είμαστε απολύτως σίγουροι (με όσα έχουμε ακούσει...), αλλά αυτή είναι η εικόνα της αρμόδιας Υπηρεσίας. Παράλληλα όμως ανακοινώθηκε ότι η έκδοση – δημοσίευση του οδηγού δεν θα συμπίπτει με την έναρξη υποβολής των προτάσεων. Οπότε το νέο ηλεκτρονικό σύστημα θα ανοίξει μετά την δημοσίευση του οδηγού. Και αυτό συμβαίνει, όπως προέκυψε από διαφορετικά σημεία της συζήτησης, για τέσσερις κυρίως λόγους.

Ο πρώτος λόγος «τελικής καθυστέρησης» είναι για να προλάβουν να ενημερωθούν όλοι οι ενδιαφερόμενοι (ιδιώτες, προμηθευτές, μηχανικοί κλπ) για τις προϋποθέσεις και τις κατευθύνσεις του προγράμματος, μετά τη δημοσίευση του οδηγού, έγκυρα και με προσοχή, για να αποφευχθούν λάθη που μπορεί να δημιουργήσουν προβλήματα στις αιτήσεις – αλλά και ανακρίβειες που έχουν ακουστεί μέχρι σήμερα.

Ο δεύτερος και ουσιαστικός λόγος είναι ότι τόσο το ETEAN, που θα διαχειρίζεται το χρηματοδοτικό εργαλείο, όσο και το Υπουργείο, που υλοποιεί το Πρόγραμμα, θέλουν να συνεργαστούν με όλες τις τράπεζες που εκδήλωσαν ενδιαφέρον συμμετοχής στο κομμάτι του δανειοδοτούμενου προγράμματος (πρόκειται για δέκα συνολικά, όπως έγραψε η Greenagenda: τις τέσσερις συστημικές, την Τράπεζα Αττικής και κάποιες από τις συνεταιριστικές). Ωστόσο, επειδή όλη η διαδι-

κασία είναι ηλεκτρονική, η διασύνδεση πρέπει να είναι σωστή και τεχνικά εφικτή κατά τον ίδιο τρόπο για όλες τις τράπεζες και αυτό έχει δημιουργήσει ορισμένες τεχνικές δυσκολίες και καθυστερήσεις – παρά το ότι το πληροφοριακό σύστημα είναι δωρεά της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών. Ωστόσο και εδώ το υπηρεσιακό στέλεχος διαβεβαίωσε ότι «επίκειται η υπογραφή των συμβάσεων με όλες τις τράπεζες» - και κομμάτι των συμβάσεων θα είναι και κομμάτι του οδηγού... Σημειώνουμε πάντως ότι αν και η διαδικασία του ETEAN έχει λήξει εδώ και δύο μήνες, οι συμβάσεις δεν έχουν υπογραφεί ακόμη.

Ο τρίτος λόγος είναι ότι δεν έχουν ακόμη οριστικοποιήσει όλα τα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα το ποσό που θα αφιερώσουν στο πρόγραμμα εξοικονόμησης ενέργειας για κατοικίες. Οπότε γνωρίζουμε μεν ότι ο προϋπολογισμός θα είναι συνολικά περίπου 400 εκατομμύρια ευρώ, αλλά δεν ξέρουμε το ακριβές ποσό. Και χωρίς ακριβές ποσό και αποφάσεις από τα ΠΕΠ, πρόγραμμα και οδηγός δεν μπορούν να βγουν... Και εδώ η υπηρεσία του ΥΠΕΝ (που δεν είναι όμως αρμόδια για αυτό) εκτιμά ότι θα έχουν τελειώσει τα θέματα αρχές Γενάρη.

Ο τέταρτος λόγος – και πιο σημαντικός ίσως – είναι ότι υπάρχουν ακόμη ορισμένες μικρές αλλά πολύ ουσιαστικές λεπτομέρειες που πρέπει να αποφασιστούν: και η κύρια είναι ο ενεργειακός στόχος που θα έχει κάθε εισοδηματική κατηγορία. Και αυτό είναι σημαντικό καθώς θα είναι κριτήριο τόσο επιλεξιμότητας για ένταξη στο πρόγραμμα όσο και ελέγχου μετά το τέλος της ενεργειακής αναβάθμισης.

Βασική εκκρεμότητα οι αποφάσεις για τους ενεργειακούς στόχους

Γιατί λοιπόν το ΥΠΕΝ δεν έχει καταλήξει ακόμη στον ενεργειακό στόχο της δράσης; Θα θεωρούσε κανείς ότι αυτό θα ήταν το πρώτο με το οποίο θα ξεκινούσε ο σχεδιασμός του προγράμματος. Ο πρώτος λόγος είναι ότι χρειαζόνταν οπωσδήποτε να έχει εκδοθεί ο νέος KENAK – και πιθανώς χρειαζόνταν και οι TOTEE και το λογισμικό εφαρμογής, που δημοσιεύτηκαν στις αρχές του μήνα. Προκειμένου η υπηρεσία να καταλήξει στους ενεργειακούς στόχους, κάνει δοκιμές με τον νέο KENAK, ώστε το πρόγραμμα να είναι και δίκαιο και αποτελεσματικό, όπως διαβεβαίωσε η κ. Νίκου. Ωστόσο τόνισε ότι με σιγουριά ο στόχος δεν θα είναι κοινός αλλά θα διαφοροποιείται ανά εισοδηματική κατηγορία, ώστε να μην επιβαρύνονται υπέρμετρα από μεγάλες επεμβάσεις τα αδύναμα οικονομικά στρώματα. Όπως είναι γνωστό, οι εισοδηματικές κατηγορίες

του νέου εξοικονομώ αυξάνονται σε σχέση με τα παρελθόν και θα είναι πλέον επτά. Έτσι οι δύο πρώτες, χαμηλές εισοδηματικές, κατηγορίες θα έχουν σίγουρα διαφορετικό στόχο εξοικονόμησης ενέργειας και – πιθανώς – μεθοδολογία υπολογισμού του. Σε κάθε περίπτωση ο στόχος ενεργειακής εξοικονόμησης θα αφορά είτε άνοδο στην κατηγορία ενεργειακής απόδοσης του ΠΕΑ, είτε ποσοστό εξοικονόμησης (πριν και μετά την επένδυση) είτε συνδυασμό των δύο. Οι οριστικές αποφάσεις θα ληφθούν τις επόμενες ημέρες από την υπηρεσία που θα κάνει την εισήγηση και φυσικά θα αποφασισθούν σε πολιτικό επίπεδο.

Πάντως, αυτό που είπε η κυρία Νίκου, το οποίο είναι εξαιρετικά σημαντικό, διέλυσε και μία διαδεδομένη φήμη για το νέο Εξοικονομώ κατ' Οίκον. Αφορά τον υποτιθέμενο στόχο όλα τα κτήρια που θα ενταχθούν να φτάσουν την κατηγορία Β. Η κ. Νίκου το διέψευσε, αναλύοντας τον συνδυασμό ποσοστού – ενεργειακής κλάσης που περιγράψαμε, και ταυτόχρονα τόνισε ότι ο στόχος επίτευξης τουλάχιστον κατηγορίας Β αφορά ρητά μόνο τα δημόσια κτήρια (που θα ενταχθούν σε άλλα προγράμματα εξοικονόμησης ενέργειας).

Ερωτηματικά και για την εκκρεμότητα με τις βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές

Τέλος αξίζει να σημειώσουμε ότι κατά τη συζήτηση που ακολούθησε την εκδήλωση αναδείχθηκε η εκκρεμότητα που υπάρχει σχετικά με τη δημοσίευση των βέλτιστων διαθέσιμων τεχνικών για κτήρια σχεδόν μηδενικής ενεργειακής κατανάλωσης (nZEBs). Αυτή η εκκρεμότητα ήταν κομμάτι της αιρεσιμότητας του ΕΣΠΑ, δηλαδή δεν μπορούσε να προκηρυχθεί πρόγραμμα εξοικονόμησης ενέργειας χωρίς να έχει καλυφθεί η κοινοτική αυτή υποχρέωση. Και μπορεί η κυβέρνηση να θεωρεί ότι έχει καλυφθεί η υποχρέωση της χώρας με την αποστολή της σχετικής μελέτης στην Κομισιόν, αλλά δημοσίως δεν έχει υπάρξει επίσημη τοποθέτηση για το αν έχει εγκριθεί από τις Βρυξέλλες. Ούτε ρητώς έχει διαβεβαιώσει κανένα κυβερνητικό στέλεχος ότι έχουν επιλυθεί όλα τα θέματα αιρεσιμότητας, όπως θα περίμενε κανένας. Και στη σχετική συζήτηση σημειώθηκε ότι η μελέτη για τις βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές και τους αντίστοιχους δείκτες δεν έχει αναρτηθεί στην σχετική ιστοσελίδα της Κομισιόν, όπου υπάρχουν οι αντίστοιχες μελέτες των άλλων χωρών. Και σε αυτό το ζήτημα, το υπηρεσιακό στέλεχος δεν τοποθετήθηκε...

ΘΕΜΑΤΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΝΕΟ «ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΩ»

Μπορεί όλη η αγορά να περιμένει την προκήρυξη του νέου προγράμματος «Εξοικονομώ κατ' Οίκον» αλλά υπάρχουν εκκρεμότητες, όπως έγραψε η Greenagenda.gr, αλλά και τεράστια ανάγκη ουσιαστικής ενημέρωσης ακόμη και των ανθρώπων που θα κληθούν να εφαρμόσουν το νέο πρόγραμμα. Σε ρεπορτάζ του δημοσιογράφου Θοδωρή Καραουλάνη στο greenagenda σημειώνεται ότι προέκυψε ευθέως από τη εκδήλωση του ΠΣΥΠΕΝΕΠ (Πανελλήνιος Σύλλογος Πιστοποιημένων Ενεργειακών Επιθεωρητών) στην Αθήνα, σε μια κατάμεστη από μηχανικούς αίθουσα. Και μπορεί η εκδήλωση να ήταν περισσότερο τεχνική (αφού είχε κυρίως παρουσιάσεις του νέου KENAK και των νέων TOTEE εφαρμογής του) αλλά την «παράσταση» έκλεψε η παρουσίαση της Ιωάννας Νίκου, Προϊσταμένης του τομέα Ενέργειας της Επιτελικής Δομής ΕΣΠΑ του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, στο τέλος της εκδήλωσης που δέχθηκε και τις περισσότερες ερωτήσεις.

Πότε θα πέσουν χρήματα στην αγορά;

Η αγωνία όλων ήταν φανερή, κατά τη συζήτηση. «Πότε θα βγει το πρόγραμμα; Και πότε θα πέσουν χρήματα στην αγορά;». Όσον αφορά τις εκκρεμότητες και το χρονοδιάγραμμα, παρουσιάσαμε ήδη αναλυτικό ρεπορτάζ. Στο ερώτημα, όμως, που συνεχώς κυκλοφορούσε στο κοινό, για το πότε θα πέσουν χρήματα στην αγορά, δεν υπήρξε απάντηση. Και αυτό γιατί το Υπουργείο υποστηρίζει ότι θα βγει ο οδηγός του Προγράμματος μέσα στον Γενάρη, αλλά δεν δεσμεύθηκε για το πότε ακριβώς θα ανοίξει η ηλεκτρονική πλατφόρμα για την υποβολή των αιτήσεων. Ωστόσο το αρμόδιο υπηρεσιακό στέλεχος τόνισε ότι το νέο «Εξοικονομώ» θα διαφέρει ουσιαστικά από το προηγούμενο στην ταχύτητα εγκρίσεων και εκταμίευσης, καθώς αφενός το πρόγραμμα θα λειτουργεί πλήρως ηλεκτρονικά και αφετέρου η περίοδος ολοκλήρωσης για κάθε πρόταση θα είναι εννέα μήνες. Αν για παράδειγμα ανοίξει το σύστημα τον Φλεβάρη (αισιόδοξο σενάριο...), οι εννέα μήνες (που θα αυξηθούν με τους αναγκαίους ελέγχους και τις διαδικασίες πληρωμών του δημοσίου) θα φτάσουν τελικά στο τέλος του 2018... Αυτό άλλωστε κατάλαβαν και οι παριστάμενοι.

Ωστόσο η κα Νίκου, χωρίς να απαντά στο ερώτημα για τη ρευστότητα της αγοράς, σημείωσε ότι μπορούν να τρέξουν οι αιτήσεις πιο γρήγορα σε δύο περιπτώσεις σίγουρα. Σε όσους ζητήσουν μόνο επιχορήγηση (χωρίς τραπεζικό δανεισμό) αν θελήσουν να βάλουν γρήγορα μπροστά τη δική τους συμμετοχή (από 30% κατ' ελάχιστον, ανάλογα με την κατηγορία). Για όσους ζητήσουν ενίσχυση μέσω τραπεζικού δανεισμού, με χορήγηση ως προκαταβολή του 70% του δανείου. Σε κάθε περίπτωση

(όπως έδειξε και η εμπειρία από το προηγούμενο πρόγραμμα) οι συμφωνίες αποπληρωμής θα είναι μεταξύ των συμμετεχόντων πολιτών και των προμηθευτών τους και αυτές ίσως μπορέσουν να δώσουν λύση στην ταχύτητα ολοκλήρωσης.

Σημαντικά τυπικά προβλήματα στο νέο «Εξοικονομώ»

Το πρόγραμμα αφορά αποκλειστικά πρώτη κατοικία. Είναι όμως σαφής η κατεύθυνση του Υπουργείου να μπορούν να ενταχθούν και οικίες στις οποίες κατοικεί ενοικιαστής, αν αυτή είναι η πρώτη κατοικία του ενοικιαστή. Ωστόσο προς το παρόν δεν έχουν αντιμετωπισθεί όλες οι περιπτώσεις. Σημειώνεται ότι ειδικά για τους ενοικιαστές το πρόγραμμα θα προβλέπει ενίσχυση με τον κανόνα de minimis του ΕΣΠΑ, δηλαδή θα κατατίθεται υπεύθυνη δήλωση για το σύνολο των επιδοτήσεων που έχει πάρει ο ενισχυόμενος τα τελευταία χρόνια – και τα οποία δεν πρέπει να ξεπερνούν ένα ύψος (200.000 ευρώ). Τα βασικά στοιχεία των αιτήσεων για το νέο «Εξοικονομώ» θα εισάγονται από τον ενδιαφερόμενο πολίτη και θα ελέγχονται μέσω της διασύνδεσης με το taxisnet και το buildingcert. Αυτή η διασύνδεση όμως δεν πιάνει όλες τις περιπτώσεις, όπως αναδείχθηκε κατά τη συζήτηση. Η κα Νίκου ανέφερε ότι για ειδικές περιπτώσεις, όπως κάποιες που αφορούν ενοικιαστές ή κάποια ιδιοκτησιακά θέματα, θα υπάρχει ευελιξία και πιθανώς θα υπάρχει και «χειροκίνητη» υποστήριξη του ηλεκτρονικού συστήματος από την υπηρεσία. Στόχος του Υπουργείου είναι να μην αποκλειστεί κανένας δυνητικός δικαιούχος για λόγους γραφειοκρατικής αστοχίας. Βέβαια αυτή η δυνατότητα «παρέμβασης» προκάλεσε θυμηδία, καθώς θυμίζει άλλες εποχές, αλλά όλοι έδειξαν καλή πρόθεση (δεν μπορούν να είναι όλα, πλήρως ηλεκτρονικά, όπως ειπώθηκε με χιούμορ...) και δεν συνέχισαν τις ερωτήσεις σε αυτό το ζήτημα.

Εκεί όμως που υπήρξε ιδιαίτερη και έντονη συζήτηση ήταν στο ζήτημα της βασικής προϋπόθεσης του προγράμματος: το κτήριο ή η ιδιοκτησία πρέπει να είναι, κατά το ΕΣΠΑ, «νομίμως υφιστάμενα». Αυτό για τους μηχανικούς είναι σημείο κλειδί. Όπως ρωτήθηκε επανειλημμένως η κα Νίκου «ποιος βεβαιώνει ότι το κτήριο είναι σήμερα νόμιμο;» και με ποιο έγγραφο αποδεικνύεται, εν τέλει, αυτό. Η κα Νίκου σημείωσε ότι το ΕΣΠΑ δεν αλλάζει τις διατάξεις των νόμων, επομένως ότι θεωρείται νόμιμο θα μπορεί να ενταχθεί. Σαφώς προέκυψε ότι ένα κτήριο με βεβαίωση μη ύπαρξης αυθαιρεσίας ή με βεβαίωση υπαγωγής στους νόμους των αυθαιρέτων, μπορεί να ενταχθεί. Στην ερώτηση όμως αν ένα κτήριο με οικοδομική άδεια μπορεί να ενταχθεί, η απάντηση που προέκυψε μετά από συνεχείς

ερωτήσεις είναι ότι αν στο κτήριο ή στην ιδιοκτησία υπάρχει αυθαιρεσία, σύμφωνα με όσα ο νόμος θεωρεί αυθαιρεσίες, τότε τυχόν έγκριση υπαγωγής δεν είναι νόμιμη και σε περίπτωση ελέγχου θα απενταχθεί και θα ζητηθεί, εντόκως, πίσω ολόκληρο το ποσό της ενίσχυσης που έχει τυχόν δοθεί. Αυτό πρακτικά σημαίνει – αν και η υπηρεσία του ΥΠΕΝ δεν το ανέφερε ως προϋπόθεση – ότι αν κάποιος θέλει να είναι 100% σίγουρος και νόμιμος, οφείλει πριν προχωρήσει στο πρόγραμμα να απευθυνθεί σε μηχανικό για να πάρει βεβαίωση περί μη ύπαρξης αυθαιρεσίας και να ενταχτεί στον νέο νόμο Σταθάκη (αν δεν έχει ήδη ενταχθεί στους προηγούμενους νόμους, Καλαφάτη και Παπακωνσταντίνου) για τα αυθαίρετα. Αυτό βέβαια θα έχει ένα επιπλέον κόστος, ανάλογα με την αυθαιρεσία, η οποία δεν καλύπτεται από το πρόγραμμα, αλλά στο τέλος της ημέρας είναι υποχρέωση κάθε πολίτη που έχει ιδιοκτησία με αυθαιρεσία, με βάση το νόμο Σταθάκη για το δομημένο περιβάλλον που ήδη εφαρμόζεται.

Σημεία προσοχής για το νέο «Εξοικονομώ»

Κύριο σημείο όλων των τοποθετήσεων, το οποίο αν δεν προσέξουν οι πολίτες μπορεί να τους δημιουργήσει τεράστια προβλήματα, είναι ότι όλα τα πιστοποιητικά ενεργειακής απόδοσης που θα βγουν για το πρόγραμμα πρέπει να έχουν βασιστεί (για όλους τους υπολογισμούς) στον καινούργιο KENAK και στις καινούργιες TOTEE. Και μπορεί οι αλλαγές να θεωρούνται γενικά μικρές για τους μηχανικούς (σε επίπεδο μεθοδολογίας) αλλά υπάρχουν περιπτώσεις (όπως σε κάποια θέματα ψύξης και θέρμανσης με κλιματιστικές μονάδες) που το «λάθος» στην εφαρμογή παλαιών και νέων διατάξεων οδηγεί ακόμη και σε τριπλασιασμό των μεγεθών – άρα και της ενεργειακής κατηγορίας (προς τα πάνω ή προς τα κάτω) που εντάσσεται ένα ακίνητο.

Σύμφωνα με όσα προέκυψαν στη συζήτηση, με βάση το συνδυασμό διατάξεων που υπάρχει για τα ΠΕΑ και τις ενεργειακές επιθεωρήσεις, αν και χωρίς κάτι τέτοιο να είναι υποχρέωση από το ΕΣΠΑ ή από τον οδηγό του προγράμματος, θα πρέπει να σημειωθεί ότι ένας μηχανικός που έχει αναλάβει εργασίες σε ένα κτήριο ή διαμέρισμα, δεν μπορεί να εκδώσει ο ίδιος Πιστοποιητικό Ενεργειακής Απόδοσης. Οπότε, για κάθε επέμβαση θα χρειαστεί σίγουρα ο πολίτης να απευθυνθεί είτε σε «ομάδα», ανεξάρτητων όμως, μηχανικών ή σε τουλάχιστον δύο διαφορετικούς μηχανικούς για να ολοκληρώσει το πρόγραμμα, πέρα από όσους προμηθευτές απασχολήσει για τα υλικά και τις εργασίες που θα απαιτηθούν. Συνέχεια στη σελ 7